

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวรรณคดีที่เกี่ยวข้องนี้ ได้ศึกษาทั้งด้านทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่าง ๆ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การติดตามผลการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 หลักสูตรของกรมการฝึกหัดครู

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 การติดตามผลการปฏิบัติงาน

1.1 ความหมายของการติดตามผล

ได้มีผู้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความหมายของการติดตามผลไว้ในวารสารและสิ่งพิมพ์ทางวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ดังต่อไปนี้

ปราณี เถกิงพล (2515 : 117) ได้สรุปความหมายของคำว่า ติดตามผลไว้ว่า การติดตามผลเป็นบริการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการความสำเร็จ ความล้มเหลว ทัศนคติ ข้อคิดเห็น ความต้องการ และปัญหาของผู้ที่จบออกจากสถาบันการศึกษาออกไปโดยจะไปศึกษาต่อหรือออกไปประกอบอาชีพก็ตาม

คมเพชร นัตรศุกกุล (2521 : 73) ได้อธิบายว่า การติดตามผลเป็นบริการที่มุ่งจะประเมินผลงานที่ดำเนินไปแล้ว เพื่อเป็นการตรวจสอบดูว่าบริการที่จัดให้ผู้ศึกษาประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

สุรท เจริญสุข (2521 : 33) กล่าวถึงการติดตามผลว่าเป็นการตรวจวัดผลการปฏิบัติงานที่ได้กระทำไปแล้วว่า ตกอยู่ในเกณฑ์ใด มีข้อดี ข้อเสียอะไรบ้าง เพื่อที่จะได้ทำการแก้ไขปรับปรุงเสียหามาให้ดีขึ้น

เมตตา นพประดิษฐ์ (2525:8) ได้เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของการติดตามผลต่อการปฏิบัติงาน สรุปได้คือ การติดตามผลเป็นการประเมินความก้าวหน้าของบุคคลในการปฏิบัติงานขณะที่ปฏิบัติอยู่หรือได้ปฏิบัติไปแล้ว โดยอาศัยเครื่องมือและกระบวนการในการวัด

เมธี บิยะคุณ (2528 : 14) ได้อธิบายถึงการติดตามผลว่าเป็นวิธีการที่จะศึกษาความเคลื่อนไหวและพฤติกรรมของผู้สำเร็จการศึกษาด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวิธีการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ ปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่ประสบเพื่อผลสะท้อนต่อสถาบันที่จะปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและทันสมัย อันจะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาปัจจุบัน และการติดตามผลเป็นการบริการอย่างหนึ่งที่ควรจะทำในทุกๆระดับการศึกษา

กัญญา เกศโรจน์ทอง (2533 : 23) ได้ให้ความหมายของการติดตามผลว่าการติดตามผลเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งจะดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับ ผู้ที่จบการศึกษาออกไปว่าประกอบอาชีพประสบปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร เพื่อจะให้ได้ผลสะท้อนกลับมายังสถานที่ให้การศึกษาออกไป

สตูปและวอร์ลิสต์ (Stoops and Wahlguist 1947:190) ให้ความหมายของการติดตามผลว่าเป็นการตรวจสอบโปรแกรมการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา ภายหลังจากนักศึกษาได้สิ้นสุดประสบการณ์ในโรงเรียนของเขา และการติดตามผลยังเป็นเทคนิคสำหรับประเมินความเหมาะสมและความพอใจของโปรแกรมการเรียนการสอน ทั้งขณะที่ยังอยู่ในกระบวนการและภายหลังจากสิ้นสุดกระบวนการแล้ว

ดักลาส เอส อาร์บัคเกิล (Dugald S. Arbuckle 1953 : 116) ให้ความหมายของการติดตามผลว่า การติดตามผลเป็นการประเมินโปรแกรมการเรียนการสอน และผู้เรียน และยังเป็นการช่วยเหลือผู้ที่สำเร็จการศึกษานในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ของงาน เพื่อให้การทำงานดีขึ้นและมั่นคงขึ้น

คาลวิน (Calvin 1970 : 17) ได้ให้ความหมายของการติดตามผลไว้ดังนี้

1. เป็นกระบวนการหาข้อมูลหรือข่าวสารเกี่ยวกับผู้จบการศึกษาไปแล้ว ทั้งเพื่อประโยชน์ในการแนะแนว และให้บริการต่อผู้จบการศึกษา
2. เป็นโครงการที่จะรวบรวมสถานภาพของผู้สำเร็จการศึกษา ที่เรียนสำเร็จจากหลักสูตรวิชาชีพ เพื่อจะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการฝึกงาน

อี แอล ทอลเบอร์ต (E.L Tolbert 1974 : 294) ให้ความเห็นว่าการติดตามผลเป็นส่วนหนึ่งของการแนะแนว ซึ่งเป็นกระบวนการที่รวมเอาผลทั้งหมดที่แสดงความก้าวหน้าในการจัดการให้บริการด้านต่าง ๆ โดยมีระเบียบวิธีการที่จะให้ได้ข้อมูลมา

ตรงกับความเป็นจริง

แฟรงค์ คัมบลิว มิลเลอร์ (Frank W. Miller 1978 : 404) ได้ชี้ให้เห็นว่า การติดตามผลเป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลที่มีคุณค่า 2 ประการ คือข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา การฝึกฝน ที่นักเรียนได้รับเพื่อโอกาสทางอาชีพ และข้อมูลที่ได้รับกลับคืนมานั้นยังช่วยประเมินประสพการณ์ที่ผู้เรียนได้รับขณะอยู่ที่สถานศึกษา

บรูซ เชอ์ทเซอร์ และเชลลี ซี สโตน (Bruce Shertzer and Shelley C. Stone 1981:374-375) ได้ให้ความหมายของการติดตามผล ไว้ว่าการติดตามผลเป็นวิธีการหนึ่งที่น่าสนใจ เพื่อเป็นเครื่องกำหนดว่าบุคคลมีการพัฒนาในหน้าที่การงานของเขาหรือไม่และยังเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้ทราบถึงความคิดเห็นต่าง ๆ ของเขา

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการติดตามผลที่กล่าวมาข้างต้นนี้ สรุปได้ว่า การติดตามผลเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สำเร็จการศึกษาเพื่อให้ทราบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาระสพผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติงานอย่างไร นอกจากนี้ยังสามารถนำข้อมูล จากผู้สำเร็จการศึกษามาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรของสถาบันให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน

1.2 การติดตามผลการปฏิบัติงาน

ในการศึกษาการติดตามผลส่วนมากจะเป็นการติดตามผลผู้ที่จบการศึกษาออกไปในระดับต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลว่าผู้ที่จบการศึกษาออกไปนั้นศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ ถ้าผู้ที่ออกไปประกอบอาชีพนั้น หลักสูตรที่ได้ศึกษาไปสามารถใช้ในการปฏิบัติงานตามอาชีพ ได้หรือไม่ จึงมีผู้ที่ให้ความหมายในการติดตามผลการปฏิบัติงานไว้ดังนี้คือ

กานดา ลือสุทธิวิบูลย์ (2523 : 9) ได้สรุปว่าการติดตามผลการปฏิบัติงาน เป็นการศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาเหล่านั้นว่าเขาทำงานอะไร ได้ใช้ความรู้ความสามารถที่ได้รับจากสถาบันของตนมากน้อยเพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง ตลอดจนมีข้อคิดต่อสถาบันของตนในเรื่องต่าง ๆ อย่างไร เนื่องจากจุดประสงค์ของสถาบันการศึกษาต้องการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสพการณ์ความรู้เพียงพอในอันที่จะทำงานประสพผลสำเร็จสูงสุดเท่าที่สติปัญญาและความสามารถของเขาจะอำนวย

บพิท เมธาคุณวุฒิ (2525 : 34) ได้ชี้ให้เห็นว่าการติดตามผลการปฏิบัติงาน เป็นการที่จะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น ทราบสภาวะการทำงานของผู้ที่จบ การศึกษาและการที่ผู้บังคับบัญชาของผู้ที่จบการศึกษา เสนอความคิดเห็นที่จะช่วยย้่าสถาบันการศึกษาทราบชีวิตความเป็นไปในสถานที่ทำงานที่ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งจะ เป็นผลดีต่อการปรับปรุง การเรียนการสอนและก่อให้เกิดความเข้าใจที่คึนละยอมรับการทํางานซึ่งกันและกัน

รัชนิวรรณ อุทัยศรี (2525 : 115) ได้กล่าวว่าการติดตามประเมินผลการ ปฏิบัติงาน ทําให้ทราบผลการติดตามเพื่อนํามาแก้ไขจุดบกพร่องเพราะโดยปกติหน่วยงานองค์ การต่าง ๆ จะยังคงให้พนักงานผู้นั้นมีค่าผลการ ประเมินการปฏิบัติงานอยู่ ณ นั้นที่ นำพ้อจ และถ้าหากผลการติดตามประเมิน อยู่ในขั้นต่ําก็ย่อมจะสะท้อนการบริหารงานของหน่วยงาน องค์การที่คํานึงไปอย่างขาดประสิทธิภาพ

ดุกัลด์ เอส อาร์บัคเกิล (Dugald S. Arbuckle 1953 : 115) ได้ชี้ ให้เห็นว่า การติดตามผลการปฏิบัติงาน ของผู้สำเร็จการศึกษาเป็นการติดตามว่า เขาประสบ ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการทำงานอย่างไร ต้องการทราบว่าผู้สำเร็จการศึกษาได้ ทำงานตามที่ได้รับ การฝึกอบรมหรือไม่ ต้องประสบความยุ่งยากในการทำงานมากน้อย เพียงใด ข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลการปฏิบัติงาน นอกจากจะใช้ในการประกอบพิจารณา ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนแล้วยังใช้เป็นข้อมูลในการฝึกอบรมผู้ที่ยังศึกษาอยู่ และใช้ ส่งเสริมผู้สำเร็จการศึกษาให้ผลการปฏิบัติงานดียิ่งขึ้น

เดล เอส บีช (Dale S. Beach 1980 : 290-291) ได้เน้นให้เห็น ความสำคัญในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานว่า เป็นการสร้างและรักษาระดับความ พ้อจของการปฏิบัติงานของลูกจ้างในหน้าที่ ซึ่งเมื่อมีการติดตามผลการปฏิบัติงานย่อมก่อให้เกิด การปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้ที่ถูกติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานได้ ซึ่งเป็นการ กระตุ้นการทำงานของคนลากรได้

มิเชล เอช บอททอมลีย์ (Michael H. Bottomley 1983 : 108) ได้ชี้ ให้เห็นว่า การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานไม่เพียงแต่จะก่อให้เกิดความ เชื่อถือในคํานผล ที่ได้รับเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือเสริมสร้างพลังย้อนไปยังผู้ที่รับการติดตามผล เพื่อให้เกิด การพัฒนาตนเองในอนาคตด้วย

ดังนั้น การติดตามผลการปฏิบัติงานจึงเป็นการศึกษาถึงการนำความรู้ความสามารถและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากสถาบันการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน การเรียน การสอน ำให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาของนักเรียนในสถาบันที่สอนอยู่ ซึ่งผู้ที่จะปฏิบัติงานำให้ได้ผลดี มีความสำเร็จจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ทั้งในวิชาที่สอนความรู้ในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ และนำความรู้มาใช้ในการปฏิบัติงานำให้ได้ผลดีบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้และผลจากการติดตามผลการปฏิบัติงานยังเป็นการประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้ได้รับการติดตาม เพื่อนำผลไปปรับปรุงการทำงานของตนได้ต่อไป

1.3 จุดประสงค์ของการติดตามผล

ในการติดตามผลนั้นมีความต้องการที่จะทราบสิ่งต่าง ๆ ตามความหมายของคำว่าติดตามผลและขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้ที่จะทำการติดตามผล ว่าต้องการทราบอะไรบ้าง ซึ่งได้มีนักการศึกษาให้ความเห็นเกี่ยวกับจุดประสงค์ของการติดตามผลไว้ดังนี้

ปราณี เถลิงผล (2515 : 318-319) ได้อธิบายจุดประสงค์ของการติดตามผล ซึ่งสรุปได้คือ การติดตามผลมีจุดประสงค์ที่จะช่วยให้ผู้ที่จบหลักสูตรการศึกษาออกไปสามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ เช่น การปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา และการติดตามผลยังเป็นวิธีการที่จะได้ทราบถึงความต้องการของนักเรียน และจะได้นำข้อมูลที่ได้มานั้นมาพิจารณาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม จัดโปรแกรมการเรียนต่าง ๆ ำให้เหมาะสมได้ต่อไป ซึ่งความคิดดังกล่าวนี้สอดคล้องกับประสาร ทิพย์ธารา (มปป. : 168) เป็นส่วนใหญ่ แต่มีเพิ่มเติมในจุดประสงค์ของการติดตามผล อีกประการหนึ่งคือเพื่อประเมินการแนะแนวและหลักสูตรของสถานศึกษา

คมเพชร นัตรศุกกุล (2521 : 173) ได้อธิบายว่า การติดตามผลนั้นทำำให้ได้ทราบถึงสภาพของนักเรียน ปัญหาของนักเรียนหลังจากที่สำเร็จการศึกษาออกไป ข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลนั้นยังได้รวบรวมข้อเสนอแนะ เพื่อที่จะได้นำไปให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา ตลอดจนยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่กระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

จากหนังสือ Dictionary of Education ซึ่งคาร์เตอร์ วี กู้ด (Carter V. Good 1973 : 246) เป็นบรรณาธิการ ได้สรุปจุดประสงค์ของการติดตามผลไว้ว่า โดย

ทั่วไปการจัดการติดตามผลจะมีจุดประสงค์เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการแนะแนวศึกษาสถานภาพปัจจุบันของนักศึกษาที่จบการศึกษาออกไป ให้ได้ฟื้นฟูการเรียนรู้ในด้านอาชีพ และนำเอาข้อเสนอแนะ จากผู้สำเร็จการศึกษาเหล่านั้นมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไปให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับความต้องการของผู้สำเร็จการศึกษาและสังคม

อี แอล ทอลเบอร์ต (E.L. Tolbert 1974 : 195) ได้อธิบายว่าการที่จะบรรลุตามจุดประสงค์ ในการติดตามผลดังกล่าวข้างต้นนั้น ข้อมูลที่ได้มาจะต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลเสียก่อน

แฟรงค์ คับบลิว มิลเลอร์ (Frank W. Miller 1978 : 404) ได้เพิ่มเติมจุดประสงค์ในการติดตามผลจากที่กล่าวไว้คือ เพื่อให้นักเรียนที่จบการศึกษาออกไประดับชั้นของความช่วยเหลือที่เขามีความต้องการในโอกาสต่อไป และได้กล่าวถึงถึงจุดประสงค์เฉพาะของการติดตามผล สรุปได้ 3 ประเด็น คือ

1. สำหรับนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนก่อนสำเร็จการศึกษาคือ การติดตามผลจะทำให้ทราบถึงสาเหตุที่ต้องทำให้นักเรียนต้องออกจากโรงเรียนก่อนจบการศึกษา และข้อมูลที่บ่งชี้สำหรับการออกจากโรงเรียนก่อนจบการศึกษาที่อาจจะเกิดขึ้นได้
2. สำหรับนักเรียนที่จบการศึกษาออกไปจะทำให้ทราบถึง สถานภาพของนักเรียนว่ายังศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพและยังได้ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความมั่นคงทางอาชีพระหว่างนักเรียนที่จบการศึกษากับนักเรียนที่ออกกลางคัน
3. เพื่อให้ได้ทัศนะต่าง ๆ จากความคิดเห็นของผู้ที่จบการศึกษาออกไป เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดหลักสูตร กิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียนต่อไป

บรูซ เซอร์เชอร์ และเชลลี ซี สโตน (Bruce shertzer and Shelley C.Stone 1971 : 389) ได้สรุปจุดประสงค์ของการติดตามผลไว้ว่า การติดตามผลเป็นการทำให้ทราบข้อมูลของนิสิตเก่าที่จบการศึกษาออกไปประกอบอาชีพ ได้รับทราบแนวความคิดในการจัดการเรียนการสอนของสถาบัน เพื่อที่จะได้นำความคิดเห็นมาปรับปรุงการบริการด้านต่าง ๆ ของสถาบันการศึกษา

กล่าวโดยสรุป ตามที่นักการศึกษาได้เสนอแนวคิดไว้เกี่ยวกับจุดประสงค์ของการติดตามผลคือ เพื่อศึกษาสภาพของนักเรียนที่จบการศึกษาออกไปว่า ได้ศึกษาต่อหรือ

ประกอบอาชีพในการที่ประกอบอาชีพ มีปัญหาในการปฏิบัติตนต่อสิ่งแวดล้อมทั่ว ๆ ไป
อย่างไร ตลอดจนเพื่อให้ได้ทักษะของผู้ที่จบการศึกษาออกไป ในการเสนอแนะให้มีการจัด
ปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพื่อให้
สอดคล้องกับความต้องการของสังคมได้มากที่สุด

1.4 ความสำคัญของการติดตามผล

การติดตามผลจะทำให้ทราบถึงผลของการดำเนินงานที่ได้ทำไปอาจจะเกี่ยว
กับการจัดการศึกษาหรือการปฏิบัติงาน ซึ่งมีผู้ที่ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการ
ติดตามผลไว้ดังนี้

เมตตา นพประดิษฐ์ (2525 : 14) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการติดตาม
ผลว่า เป็นธรรมชาติของคนเมื่อทำงานเสร็จแล้วก็อยากทราบว่าผลงานนั้นเป็นอย่างไร ดีหรือ
ไม่ การตรวจสอบจะทำให้การทำงานครั้งต่อไปพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ การติดตามผลก็เช่นเดียว
กันนับเป็นการตรวจสอบผลงานจะช่วยให้สถาบันได้ประเมินหลักสูตร ทราบจุดดี จุดบกพร่อง
ทราบปัญหา ความต้องการ ความจำเป็นของสังคมและของผู้ที่สำเร็จการศึกษา

ชัยวิชญ์ ภูงามทอง (2529 : 11) ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการติด
ตามผลว่า การติดตามผลการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาคือการศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับ
การทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาเหล่านั้นว่าเขาทำงานอะไร ได้ใช้ความรู้ความสามารถที่
ได้รับจากสถาบันของตนมากน้อยเพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง ตลอดจนมีข้อคิด
ต่อสถาบันของตนในเรื่องต่าง ๆ อย่างไร อันเป็นการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน
ในสถาบันนั้น ๆ

เรมอน เอ็น แฮ็ทซ์ และบุฟอร์ด สเตฟร์ (Raymon N. Hatch and
Buford Steffre 1965 : 336) กล่าวว่า การติดตามผลจะมีความสำคัญต่อด้านต่างๆ คือ
การปรับปรุงหลักสูตร การเร่งเร้าให้มีการปรับปรุงการสอนที่ดีขึ้น เพิ่มคุณค่าของการแนะแนว
และเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน กล่าวคือ เมื่อสถานศึกษาทราบ
ว่าชุมชนต้องการสิ่งใดก็อาจจัดกิจกรรมสนองต่อชุมชน ทำให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกัน

บรูซ เซอร์ตเซอร์ และเชลลี ซี สโตน (Bruce Shertzer and
Shelley C. Stone 1981 : 391) ได้ให้ความสำคัญของการติดตามผลไว้ว่าเพื่อเป็นการ

ทราบข้อมูลของนักศึกษาเท่าว่ามีความสามารถในการประกอบอาชีพเพียงไร เพื่อเตือนให้นักศึกษาปัจจุบันได้ตระหนักถึงปัญหาที่จะมีมาในภายหน้า เพื่อรับทราบความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนการสอนและการให้บริการต่างๆ และเพื่อรับแนวความคิดในการปรับปรุงการบริการต่าง ๆ ในสถานศึกษา

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การติดตามผลมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะการติดตามผลช่วยทำให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ ตลอดจนข้อบกพร่องของผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร เป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ต่ออาจารย์ผู้สอนและต่อผู้เรียน ข้อมูลที่ได้จะทำให้ทราบว่าผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรนั้น มีความสามารถในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ อย่างไรทัศนคติต่อวิชาชีพ การนำความรู้ที่ได้ศึกษาไปใช้ในการปฏิบัติงานมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้ยังสามารถนำมาใช้ ประกอบการพิจารณาจัดการศึกษาเพิ่มเติมแก่ผู้สำเร็จการศึกษายแล้ว และยังใช้อ้างอิงในการจัดฝึกอบรมในปัจจุบันได้อีกด้วย การติดตามผลจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและพัฒนาคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา

1.5 วิธีการในการดำเนินการติดตามผล

ปราณี เถกิงพล (2515 : 321-322) อธิบายว่า ในการติดตามผลจะต้องดำเนินการไปเป็นขั้นตอนเพื่อให้เกิดความสะดวกในการปฏิบัติคือ

1. ดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการแผนงาน ซึ่งควรประกอบด้วยผู้แทนทางฝ่ายบริหารงานโรงเรียน ฝ่ายบริการแนะแนว ผู้แทนจากชุมชน นายจ้าง ผู้แทนนักเรียน
2. แสดงเหตุผลหรือความจำเป็นและกำหนดวัตถุประสงค์ประสงค์ในการติดตามผล
3. กำหนดวิธีการในการดำเนินงานและกำหนดนโยบายในการดำเนินงาน
4. กำหนดระยะเวลาสำหรับทำการติดต่อกับบุคคลต่าง ๆ ซึ่งการติดต่อนี้ควรจัดทำเป็นระยะโดยสม่ำเสมอ เช่น ทำเป็นประจำทุกปีหรือทำในระยะเวลาปีที่ 1, 3 และปีที่ 5 เป็นต้น
5. คัดเลือกและกำหนดกลุ่มนักเรียน นายจ้างและบุคคลอื่น ๆ ที่จะทำการติดต่อเพื่อบริการติดตามผล

6. ศึกษาแนวการดำเนินงานขององค์กรอื่น ๆ เพื่อความรู้ในการดำเนินงาน
7. คัดเลือกและกำหนดตัวบุคคลที่จะทำหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งบุคคลขณะนี้ต้องมีเวลาในการดำเนินงาน และมีความเต็มใจที่จะทำงานนี้
8. จัดเตรียมหรือจัดหาแบบฟอร์มที่จำเป็นสำหรับใช้ในบริการนี้ ควรจะจัดทำการตกลงกันเสียก่อนว่าจะทำงานด้านใดบ้าง จะใช้วิธีใด จะทำกับใคร จำนวนเท่าใด
9. กำหนดหน้าที่รับผิดชอบ กำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานกำหนดวันรายงานผลการดำเนินการติดตามผล
10. ดำเนินการติดต่อและบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ตามแนวทางที่กำหนดไว้ จนบรรลุผลสำเร็จ
11. จัดระเบียบสรุปและแปลความหมายของข้อมูลที่รวบรวมมาได้ แล้วนำมาใช้ประโยชน์ต่อไป

สำหรับวิธีการในการติดต่อเพื่อการประเมินผลนั้น อาจแบ่งออกได้เป็น

3 วิธีการคือ

1. โดยวิธีเขียน เพื่อติดต่อโดยตรงกับตัวบุคคล ซึ่งรวมถึงแบบสอบถาม (Questionnaires) จดหมายส่วนตัว
2. โดยวิธีติดต่อเป็นส่วนตัว โดยการติดต่อทางโทรศัพท์ การสัมภาษณ์ (Interviews) และโดยการสังเกต (Observation)
3. ด้วยการเข้าพบผู้ที่รู้จักอยู่แล้ว เช่น นายจ้าง บิดา มารดา ผู้ปกครอง และครูอื่น ๆ ในโรงเรียน

ประสาร ทิพย์ธารา (มปป.:170-171) ให้ความเห็นในการดำเนินการติดตามผลว่าจะต้องทำอย่างมีระเบียบแบบแผน ตั้งจุดมุ่งหมายให้แน่นอน มีผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน เพื่อให้งานได้บรรลุถึงความสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งลำดับขั้นในการดำเนินงานนั้นสอดคล้องกับแนวคิด บราณี เถกิงพล ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่มีวิธีการในการติดตามผลแบบต่าง ๆ คือ

1. โดยการสัมภาษณ์นักเรียนที่ต้องการติดตามผลและผู้ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็ก ได้แก่ เพื่อน ครู ผู้ปกครอง

2. โดยการสังเกตพิจารณาพฤติกรรมของเด็ก ที่ต้องการติดตามผลเป็นระยะเวลาพอสมควร
3. โดยการเปิดอภิปรายทั่วไป อาจเชิญนักเรียนเก่าที่จบไปแล้วมาดำเนินการอภิปราย
4. ใช้แบบสอบถามให้นักเรียนที่ต้องการติดตามผล กรอกแบบสอบถาม โดยสร้างแบบสอบถามให้มีข้อความครอบคลุมสิ่งที่ต้องการทราบ
5. ใช้ใบรายนามโดยแจกใบรายนามให้นักเรียนมีสุดท้ายที่จะจบหลักสูตรของโรงเรียนทุกคน ในแต่ละปีการศึกษา แล้วให้นักเรียนส่งใบรายนามกลับมาที่โรงเรียนเดิม เพื่อติดตามผลดูว่านักเรียนเก่าไปศึกษาต่อสถาบันใด หรือประกอบอาชีพอะไร ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้จะช่วยให้โรงเรียนได้ทราบผลการดำเนินงานทางการศึกษา เพื่อทราบจุดอ่อนและข้อบกพร่องอันควรปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินงานดีขึ้นต่อไป

คมเพ็ชร นัทรสุภกุล (2521 : 174-176)ให้ความเห็นเรื่องวิธีการดำเนินการติดตามผลไว้สอดคล้องกับวิธีการของ ประสาร ทิพย์ธารา แต่ได้มีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ในการใช้แบบสอบถาม หรือแบบสำรวจ ในการติดตามผลต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับขอบข่ายของงานที่ปฏิบัติ และควรมีคำถามปลายเปิด เพื่อให้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะเพิ่มเติมได้ด้วย ในการใช้วิธีการสัมภาษณ์อาจจะทำได้น้อย เพราะเสียเวลามากเกินไป แต่ต้องนำมาใช้บ้าง เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งและมีโอกาสได้ถามคำถามได้กว้างขวางมาก นอกจากนี้แล้วยังได้เสนอแนะกำหนดกลุ่มบุคคลที่จะทำการติดตามผลไว้ 3 ประการ คือ

1. ผู้ที่สำเร็จการศึกษาออกไปแล้วทราบดีว่าได้รับทราบว่ามีที่จบการศึกษาออกไปแล้วนั้น ได้ประสบความสำเร็จในชีวิตเพียงใด ศิษย์เก่าปรารถนา จะให้มีการปรับปรุงโครงการต่าง ๆ อย่างไรบ้างตลอดจนมีความต้องการจะได้รับความช่วยเหลืออะไรหรือไม่
2. ผู้ที่ได้รับบริการให้ความช่วยเหลือออกไปเพื่อ เป็นการติดตามผลอย่างต่อเนื่องว่า ยังต้องการความช่วยเหลือต่อไปอีกหรือไม่
3. ผู้ที่ออกจากสถาบันการศึกษากลางคัน เป็นการติดตามหาสาเหตุในการออกจากการศึกษา ความต้องการความช่วยเหลือ

เพอร์ซิวัล คัมบลิว ฮัตสัน (Percival W. Hatsan 1958: 618) ชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่จะทำการติดตามผลควรจะเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้สอนนักเรียนที่จบการศึกษาออกไป โดยมีหน่วยงานกลางของโรงเรียนเป็นที่ปรึกษา ในเรื่องของระยะเวลาที่ทำการติดตามผล ควรเป็นระยะ 1 ปี 3 ปี และ 5 ปี ในการติดตามผลนิยมใช้แบบสอบถาม ถ้าไม่ได้รับตอบภายในเวลาที่กำหนดก็จะมีการส่งจดหมายติดตามไปหรือใช้การติดตามทางโทรศัพท์ ถ้าติดตามผลในระยะเวลา 1 ปี จะได้รับคำตอบกลับคืนถึง 100% ในระยะเวลา 3 ปี จะได้รับคำตอบกลับคืนระหว่าง 92-95% และระยะเวลา 5 ปี จะได้รับคำตอบกลับคืน 85-90% ในระยะหลัง ๆ จาก 5 ปีนี้ ถ้าคำตอบจากการติดตามผลหยุดอยู่ที่ 60% ก็ถือว่าเป็นปกติแล้ว

อาร์เธอร์ อี แทรกซ์เลอร์ และโรเบิร์ต ดี นอร์ธ (Arther E. Traxler and Robert D. North 1966 : 291-292) ชี้ให้เห็นว่าในการดำเนินการติดตามผลจะต้องจัดในลักษณะของโปรแกรมการติดตามผล ซึ่งแยกได้ 4 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะของการติดตามผลที่ครูและนักเรียนดำเนินการเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในโรงเรียน โดยการสัมภาษณ์เพื่อบันทึกผลการให้คำปรึกษา แล้วนำข้อมูลมาพิจารณาหาทางดำเนินการแก้ไขและช่วยเหลือต่อไป

2. ลักษณะของการติดตามผล ที่เป็นการบันทึกความก้าวหน้าหลังจากที่ได้ผ่านการอบรมช่วยเหลือไปแล้วเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 1 ปี

3. ลักษณะของการติดตามผล ที่นักเรียนได้ออกไปสู่การศึกษาระดับที่สูงขึ้น

4. ลักษณะของการติดตามผลจากนักเรียนที่จบหลักสูตรออกไป ซึ่งจะมีผลต่อการนำข้อมูลมาจัดกิจกรรม และหลักสูตรให้เหมาะสมได้ต่อไป

ลักษณะของข้อคำถามในการติดตามผลจะมี 2 ลักษณะ คือ การติดตามผลที่เกี่ยวกับกิจกรรม พฤติกรรม หรือการปฏิบัติตน ที่รวมอยู่ในการศึกษา และลักษณะของการติดตามผลที่เป็นการค้นหาความคิดเห็นจากผู้ตอบคำถาม เกี่ยวกับคุณค่าของประสบการณ์ทางการศึกษา ซึ่งอาจจะใช้แบบสอบถามหรือวิธีการสัมภาษณ์ก็ได้ สำหรับระยะเวลาที่เหมาะสมในการติดตามผลคือ เมื่อออกจากสถาบันการศึกษาออกไปแล้วประมาณ 2-3 ปี

แฟรงค์ คัมบลิว มิลเลอร์ (Frank W. Miller 1978 : 404-405) ได้ให้คำแนะนำก่อนที่จะดำเนินการติดตามผลว่า การดำเนินการติดตามผลจะต้องดำเนินการเป็น

คณะบุคคล และในกลุ่มจะต้องมีการตกลงกันก่อนว่าต้องการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับอะไร วัตถุประสงค์ที่ต้องการค้นหาข้อมูลเหล่านั้นคืออะไร และวิธีการที่จะให้ได้มาซึ่งข้อมูลนั้น สิ่งที่จะต้องเอาใจใส่ก่อนเริ่มทำการติดตามผล คือ ต้องพิจารณาความพร้อม ความมั่นใจ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ แต่งตั้งหัวหน้า ฐู่เข้าใจ ความยุ่งยากของกระบวนการแผนงาน พัฒนาวิธีการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล กำหนดบทบาทของนักเรียน สร้างกฎเกณฑ์ เพื่อบันทึกการติดตามผลตามเกณฑ์ปีหนึ่งปี (a year to year) และได้กล่าวย้าว่า แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดีที่สุด ง่ายที่สุด เพื่อการให้ได้มาซึ่งคำตอบภายในระยะเวลาอันสั้น ระยะเวลาในการติดตามผลควรเป็นอย่างน้อย 5 ปี หลังจากที้ออกจากโรงเรียน

จะเห็นว่า วิธีการดำเนินการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องดำเนินการตามแผนอย่างมีขั้นตอน โดยเริ่มตั้งแต่การจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการ กำหนดวัตถุประสงค์ของการติดตามผล กำหนดประชากรที่จะติดตามผล รูปแบบที่จะใช้ในการติดตามผล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปและรายงานผล การนำผลที่ได้จากการติดตามผลไปใช้ ในการปรับปรุงกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอน ปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสม ตลอดจนเผยแพร่ผลการติดตามมาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบผลด้วย

1.6 เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามผล

ราล์ฟ เอฟ เบอร์ดี้ และคณะ (Ralph F. Berdie and Others 1963 : 161-166) ได้เสนอแนะตัวอย่างแบบสอบถามของ มหาวิทยาลัยมินิโซต้า (University of Minnesota) ซึ่งประกอบไปด้วยเนื้อหา แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ที่อยู่ ฐานะการสมรส ระยะเวลาที่ทำงาน หน้าที่และความรับผิดชอบ ประสบการณ์อาชีพหลังจากจบการศึกษาแล้ว ความรู้สึกที่มีต่องานนั้น

ตอนที่ 2 การเข้าศึกษาต่อในสถาบันชั้นสูงต่อไป

ตอนที่ 3 ข้อมูลอื่น ๆ เช่น การเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมต่าง ๆ การเข้า

เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

ในการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการติดตามผลนั้น จากหนังสือ Dictionary of Education ซึ่ง คาร์เตอร์ วี. กูด (Carter V. Good 1973 : 565) เป็นบรรณาธิการ ได้ให้เกณฑ์ในการสร้างแบบสอบถามไว้ คือ แบบสอบถามจะต้องไม่ใช้เวลามากในการตอบ ควรมีการคำนึงถึงการปรับตัวหลังจากการเป็นนักศึกษาออกไปแล้วด้วย และข้อมูลที่ได้มานั้น สถานศึกษาควรเป็นผู้วิเคราะห์ด้วยตนเอง

แฟรงค์ คัมบลิว มิลเลอร์ (Frank W. Miller 1978 : 405-406)

อธิบายว่า เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามผลที่ง่ายที่สุดที่จะให้ได้มาซึ่งคำตอบที่มากมายในเวลาอันสั้นคือ แบบสอบถาม ซึ่งในการสร้างแบบสอบถามที่จะให้ได้ข้อมูลที่จะสามารถสรุปผลได้มากที่สุดจะต้องมีการคำนึงถึงก่อนที่จะทำแบบสอบถามขึ้นมา คือ

1. โครงสร้าง เนื้อหา ความยาวหรือรูปร่างของแบบสอบถาม จะมีผลต่อจำนวนของแบบสอบถามที่จะได้รับกลับคืนมา ซึ่งจำนวนของแบบสอบถามที่จะกลับคืนมานั้น ได้แก่แบบสอบถามที่สั้นจัดโครงสร้างง่าย ใช้การพิมพ์ คำถามสั้นกระชับรัดกุม ให้ผู้ตอบเขียนน้อย หลีกเลียงข้อความที่จะทำให้ผู้ตอบอึดอัดใจ

2. เพื่อให้แน่ใจว่าจะได้รับคำตอบคืนกลับมามาก ควรชี้แจงความหมายส่วนตัว ติดตามแบบสอบถาม ใช้การติดตาม 3 ครั้ง จะเหมาะสม ให้ระยะเวลาในการตอบ 10 วัน ถึง 2 สัปดาห์ การสัมภาษณ์จะเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการหาข้อมูลจากบุคคลอื่น ๆ เพื่อหาเหตุผลบางประการ

3. แบบสอบถามควรเป็นรูปแบบที่ง่าย ใช้วิธีการทำเครื่องหมายมากกว่าที่จะให้ตอบเป็นประโยค หรือให้ตอบเป็นคำแนะนำ วิเคราะห์ แต่อย่างไรก็ตาม คำตอบแบบความเรียงก็ให้ข้อมูลที่มีคุณค่า จึงควรมีที่ว่างให้ออกความเห็นเพิ่มเติม

จะเห็นได้ว่า เครื่องมือในการติดตามผลที่ง่ายที่สุด คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์ คือ ไม่ใช้เวลาในการตอบมากเกินไป คำนึงถึงการปรับตัวของผู้สำเร็จการศึกษา และมีข้อมูลส่วนตัวและด้านอื่น ๆ ที่ต้องการจะทราบอย่างเป็นหมวดหมู่ การส่งแบบสอบถามอาจจะถามผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา ตลอดจนเป็นเพื่อนร่วมงานของผู้สำเร็จการศึกษา

ตอนที่ 2 หลักสูตรของกรมการฝึกหัดครู

2.1 ความเป็นมาของหลักสูตรการฝึกหัดครู พ.ศ.2435-2497

รังสรรค์ กิมพันธุ์พงษ์ (2527 : 60) กล่าวว่าเมื่อเริ่มมีการฝึกหัดครูขึ้นในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ.2435 นั้น หลักสูตรการฝึกหัดครู จัดเป็นหลักสูตรระดับครูประถม กำหนดเวลาเรียน 2 ปี ต่อมาในปี พ.ศ.2446 ได้ขยายหลักสูตรการฝึกหัดครูสูงจนถึงชั้นฝึกหัดครูมัธยม

หลักสูตรการเรียนการสอนในระยะแรกสรุปได้ดังนี้

1. หลักสูตรครูประชาบาล (ครู ป.บ.) รับนักเรียนที่สำเร็จชั้น ป.4 มาเรียนต่ออีก 3 ปี
2. หลักสูตรประกาศนียบัตรจังหวัด (ครู ว.) รับนักเรียนที่สำเร็จ ชั้น ม.3 (เทียบเท่า ป.7) มาเรียนต่ออีก 2 ปี
3. หลักสูตรครูมูล (ครู ป.) รับนักเรียนสำเร็จชั้น ม.6 มาเรียนต่ออีก 1 ปี หรือรับผู้สำเร็จหลักสูตรครู ว.มาเรียนต่ออีก 1 ปี
4. หลักสูตรครูประถม (ป.ป.) รับผู้สำเร็จ ม.6 มาเรียนต่ออีก 2 ปี (ระยะแรกเริ่ม พ.ศ.2435) หรือรับผู้สำเร็จหลักสูตรครูมูล
5. หลักสูตรครูมัธยม (ป.ม.) รับผู้สำเร็จครูประถม หรือผู้สำเร็จประโยคมัธยมบริบูรณ์ (ม.8)

เมื่อได้ดำเนินการฝึกหัดครูต่อมาอีก 18 ปี หรือประมาณ พ.ศ.2453 ก็ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู โดยกำหนดวิชาที่จะศึกษาเล่าเรียนให้ชัดเจนขึ้นอีก ในระยะหลังหลักสูตรครูประถมใช้เวลาเรียน 3 ปี หลักสูตรครูมัธยมใช้เวลาเรียน 2 ปี ต่อจากครูประถม หรือใช้เวลา 3 ปี สำหรับผู้ที่จบชั้น ม.8 หรือ ครูประถมปีที่ 2 นอกจากการพัฒนาหลักสูตรต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ยังมีการพัฒนาหลักสูตรการผลิตครู ในสาขาวิชา เฉพาะอย่างอีกกล่าวคือ เริ่มมีหลักสูตรประถมกสิกรรม เมื่อ พ.ศ.2460 และในปีต่อ ๆ มา ก็มีหลักสูตรการฝึกหัดครูวาดเขียน หลักสูตรการฝึกหัดครูจักสาน และหลักสูตรครูพลศึกษา ตามลำดับ ในปี พ.ศ.2476 มีหลักสูตรการฝึกหัดครูประถมพณิชยการ พ.ศ.2490 เปิด

หลักสูตรการฝึกหัดครู การเรือนและฝึกหัดครูอนุบาล พ.ศ.2491 เปิดหลักสูตรฝึกหัดครูมัธยม อาชีวศึกษา พ.ศ.2493 มีการจัดหลักสูตรครูประถมประเภทเดินเรียน โดยรับนักเรียนที่ สำเร็จเตรียมอุดมศึกษาเข้าศึกษาตามหลักสูตร 1 ปี พ.ศ.2495 เปิดหลักสูตรการฝึกหัดครู ประถมการงานสันทัด พ.ศ.2496 เปิดหลักสูตรฝึกหัดครูประถมเกษตรกรรม และฝึกหัดครู มัธยมเกษตรกรรม หลักสูตรครูนาฏศิลป์ ในระยะนี้พบว่า หลักสูตรการฝึกหัดครูในสาขาวิชา เฉพาะอย่าง มีหลายอย่างและหลายหน่วยงานช่วยกันจัดเมื่อมีการประกาศตั้งกรมการฝึกหัดครู ในปี พ.ศ.2497 จึงมีการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครูที่มีอยู่เดิม โดยปรับเป็นหลักสูตร การฝึกหัดครูที่มีระบบการเรียนเป็น 2 ระดับ คือ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา และ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง

2.2 หลักสูตรการฝึกหัดครู พ.ศ.2498-ปัจจุบัน

หลักสูตรการฝึกหัดครู ของกรมการฝึกหัดครู ในระยะนี้ใช้ หลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา(ป.กศ.) และประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง(ป.กศ.สูง) ใช้เวลาเรียนหลักสูตรละ 2 ปี และมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลายครั้งดังนี้

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ฉบับที่ 1 เริ่มใช้ในปีการศึกษา 2498 ฉบับที่ 2 เริ่มใช้ในปีการศึกษา 2502 และ ฉบับที่ 3 เริ่มใช้ในปีการศึกษา 2508 โดยมีโครงสร้างโดยย่อดังนี้คือจะต้องเรียนตลอดหลักสูตร 130 หน่วยกิต โดยแบ่งเป็น วิชาสามัญ 75 หน่วยกิต วิชาพิเศษ 35 หน่วยกิต และวิชาการศึกษา 20 หน่วยกิต

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ฉบับที่ 1 เริ่มใช้ในปีการศึกษา 2500 ฉบับที่ 2 เริ่มใช้ในปีการศึกษา 2504 ฉบับที่ 3 เริ่มใช้ในปีการศึกษา 2510 และ ในปีระหว่างปีการศึกษา 2503 นั้น ได้ประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (อุตสาหกรรมศิลป์) ด้วย

ในปีการศึกษา 2510 มีการเร่งรัดผลิตครูเพิ่ม โดยการรับนักเรียนที่จบ ม.ศ. 5 หรือเทียบเท่า มาเรียนอีก 1 ปี กำหนดให้เรียน 55 หน่วยกิต แบ่งเป็นวิชาสามัญ และวิชาพิเศษ 35 หน่วยกิต วิชาการศึกษา 20 หน่วยกิต เรียกหลักสูตรนี้ว่า หลักสูตร ประกาศนียบัตรประโยคครูประถม และในปีการศึกษาเดียวกันนี้ก็มีมีการประกาศใช้ หลักสูตร

ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษานุปถัมภ์ และบรรณารักษ์อีกด้วย โดยเป็นหลักสูตรที่เรียนเพิ่มจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาอีก 1 ปี

ในปี พ.ศ.2518 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 ทำให้วิทยาลัยครูสามารถเปิดสอนได้ถึงระดับปริญญาตรี จึงมีการปรับปรุงหลักสูตร ให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัยด้วยดังต่อไปนี้

หลักสูตรการฝึกหัดครูของสภาการฝึกหัดครู พ.ศ.2519 แบ่งออกเป็นหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง กำหนดเวลาเรียน 2 ปี 4 ภาคเรียน จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 70 หน่วยกิต และหลักสูตรระดับปริญญาตรี กำหนดเวลาเรียน 2 ปี 4 ภาคเรียน เป็นหลักสูตรที่ต่อจากระดับ ป.กศ.ชั้นสูงหรือเทียบเท่า จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 65 หน่วยกิต

หลักสูตรการฝึกหัดครูของสภาการฝึกหัดครู พ.ศ.2524 เป็นหลักสูตรระดับปริญญาตรี กำหนดเวลาเรียน 4 ปี ต่อเนื่องกัน จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 140-146 หน่วยกิต

สำหรับหลักสูตรการฝึกหัดครูของสภาการฝึกหัดครู พ.ศ. 2519 นั้นมีการปรับปรุงเพิ่มเติมหลายครั้งคือในปี พ.ศ.2522,2523,2524และ2525 ซึ่งเป็นการเพิ่มเติมวิชาเอกเทคนิคการอาชีพสำหรับ ป.กศ.ชั้นสูง หลักสูตรที่เพิ่มเติมนี้เป็นการกำหนดวิชาเอกสายอาชีพ 19 สาขาวิชา ได้แก่ เทคนิคอาชีพ ศิลปประดิษฐ์ การอาหาร เสื้อผ้า ออกแบบ เขียนแบบ ก่อสร้าง งานไฟฟ้า งานช่างยนต์ เครื่องปั้นดินเผา งานโลหะ ศิลปกรรม สัตวบาล กสิกรรม วารสารและการประชาสัมพันธ์ อังกฤษบริการ การถ่ายภาพและการโฆษณา การดนตรีสากล การสำนักงาน เทคโนโลยีการยาง

เนื่องจากในช่วงแผนพัฒนาการศึกษา แผนที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) สถาบันการศึกษาทั่ว ๆ ไป จัดหลักสูตร ไม่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมชนบท ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษามุ่งที่จะหางานทำในส่วนกลางและหน่วยราชการ จึงทำให้เกิดมีอัตราการว่างงานสูงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางสายวิชาชีพครู รัฐบาลจึงมุ่งเน้นการปรับปรุงโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมชนบทให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กรมการฝึกหัดครูในฐานะสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตทางสายวิชาชีพครู จึงต้องปรับแผน ในการผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องด้วยตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการเฉพาะกิจ

เพื่อพิจารณาแก้ปัญหาอัตราการว่างงาน และการพัฒนาการศึกษาไปสู่ชนบท ซึ่งคณะกรรมการนี้ ประกอบไปด้วยตัวแทนของกระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มีมติ เสนอแนะให้กระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งวิทยาลัยชุมชนขึ้นในวิทยาลัยครู ซึ่งถือเป็นนโยบาย ปรับแผนเพื่อลดการว่างงานของผู้สำเร็จการศึกษาทางวิชาชีพครูและใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่ใน วิทยาลัยครู ในช่วงระหว่างรอการแก้ พ.ร.บ. วิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ประกาศตั้งวิทยาลัยชุมชนขึ้นในวิทยาลัยครูเมื่อวันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2527

ด้วยเหตุนี้จึงมีหลักสูตรประกาศนียบัตรเทคนิคการอาชีพ พ.ศ. 2527 ขึ้นใช้ ในวิทยาลัยชุมชน เมื่อปีการศึกษา 2527 โดยกำหนดให้มีหลักสูตร 3 รูปแบบด้วยกัน คือ

(1) หลักสูตรประกาศนียบัตรเทคนิคการอาชีพ (ป.ทอ.) เป็นหลักสูตร 2 ปี ที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาสามารถประกอบอาชีพได้อย่างดี และบางสาขาวิชาอาจจะศึกษา ต่อชั้นสูงได้ด้วย

(2) หลักสูตรวุฒิมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มุ่งพัฒนาประสิทธิภาพการประกอบอาชีพ และ/หรือคุณภาพชีวิต ซึ่งอาจจะใช้เวลาฝึกอบรมแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับความสนใจและ ความต้องการของผู้เรียน

(3) หลักสูตร 2 ปีแรกของมหาวิทยาลัย มุ่งให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาต่อ ปี 3 และปี 4 ระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัย และยังสามารถประกอบอาชีพได้ ถ้ามีโอกาส ให้เรียนอย่างน้อย 80 หน่วยกิต โดยแบ่งสัดส่วนเป็นหมวดวิชา ประกอบด้วย หมวดวิชา พื้นฐานทั่วไป โดยกำหนดให้เรียนอย่างน้อย 16 หน่วยกิต หมวดวิชาวิทยาการจัดการกำหนด ให้เรียนอย่างน้อย 16 หน่วยกิต และหมวดวิชาเฉพาะด้าน อย่างน้อย 48 หน่วยกิต

สาขาวิชาที่เปิดสอนในวิทยาลัยชุมชนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรเทคนิคการ อาชีพ มีดังนี้ สาขาวิชาอิเล็กทรอนิกส์ สาขาวิชาสัตวบาล สาขาวิชาการออกแบบ สาขาวิชา เฉพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ สาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว สาขา วิชาก่อสร้าง

ในขณะที่เปิดวิทยาลัยชุมชน 4 แห่ง และใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรเทคนิค การอาชีพอยู่ในปี พ.ศ. 2527 นั้น กรมการฝึกหัดครูก็ดำเนินการแก้ไข พ.ร.บ. วิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 เพื่อให้สามารถเปิดสอนสาขาวิชาอื่นซึ่งไม่ใช่วิชาชีพครูได้ ในขณะที่กำลัง

ดำเนินการแก้ไข พ.ร.บ. เดิมอยู่นั้น กรมการฝึกหัดครูก็ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับ พ.ร.บ. วิทยาลัยครูฉบับใหม่ที่จะประกาศใช้ต่อไปด้วย โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรมีดังนี้

1. การศึกษาวิจัยทดลอง ก่อนการประกาศ พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2527 ได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการเทคนิคอาชีพในท้องถิ่นทั่วประเทศ เพื่อนำผลการวิจัยนี้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร สำหรับการทดลองสอนวิชาการ สาขาวิชาการอื่นนั้น ได้มีการเปิดสอนวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตร "เทคนิคการอาชีพ" ซึ่งเปิดสอนในวิทยาลัยครู รวมทั้งการเปิดสอนวิชาชีพในวิทยาลัยชุมชน ซึ่งตั้งอยู่ในวิทยาลัยครู 4 แห่ง

2. การกำหนดข้อบังคับสภาการฝึกหัดครู ว่าด้วยเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร โดยกรมการฝึกหัดครูได้นำเสนอขออนุมัติต่อสภา เพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนาหลักสูตร ซึ่งสภาได้อนุมัติข้อบังคับเมื่อ 3 มกราคม 2528

3. กรมการฝึกหัดครูจัดประชุมทางวิชาการในระดับประเทศ เพื่อทำความเข้าใจกันในเรื่องปรัชญา จุดมุ่งหมาย ขอบข่ายของหลักสูตร เพื่อกำหนดความชัดเจนในสภาพรวมของหลักสูตรก่อนที่จะนำไปพัฒนา เพื่อให้สอดคล้องกับท้องถิ่น

4. วิทยาลัยครูแต่ละแห่งพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาที่จะจัดการเรียนการสอนด้วยตนเอง โดยยึดปรัชญาจุดมุ่งหมายของการอุดมศึกษา และให้เป็นไปตามเกณฑ์ ที่สภาการฝึกหัดครูกำหนดและขออนุมัติจากคณะกรรมการประจำวิทยาลัยครู และนำหลักสูตรนั้น ๆ มาปรับปรุงในระดับกลุ่มวิทยาลัยครูแต่ละกลุ่ม เพื่อให้เกิดความถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุด

5. วิทยาลัยครูแต่ละวิทยาลัยครูนำหลักสูตรเสนอต่อ กรรมการบริหารกลุ่มวิทยาลัยครู เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนนำเสนอต่อสภาการฝึกหัดครู

6. กรรมการมาตรฐานทางวิชาการของกรมการฝึกหัดครูพิจารณาหลักสูตร นำเสนอสภาการฝึกหัดครูเพื่ออนุมัติใช้ในวิทยาลัยครูต่อไป

ในที่สุด พ.ร.บ. วิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2527 ก็ประกาศใช้ เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2527 ดังนั้นหลักสูตรที่ได้เตรียมการไว้แล้ว จึงประกาศใช้ได้ทันทีโดยใช้ชื่อว่าหลักสูตรสาขาวิชาการอื่นในวิทยาลัยครู

หลักสูตรสาขาวิชาการอื่นประกอบด้วย สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และสาขาวิชาศิลปศาสตร์

สาขาวิทยาศาสตร์ มุ่งผลิตบุคลากร ให้มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง วิทยาศาสตร์ เพื่อนำไปประกอบอาชีพในหน่วยงานของรัฐและเอกชน ซึ่งสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ แบ่งออกเป็น 5 สาย (Fields of Study) แต่ละสายประกอบด้วยโปรแกรมวิชาต่าง ๆ ดังนี้

1. สายเกษตรศาสตร์มี 6 โปรแกรมวิชา คือ เกษตรศาสตร์พืชศาสตร์ สัตวบาล การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เทคโนโลยีการเกษตร การส่งเสริมและสื่อสารการเกษตร
2. สายคหกรรมศาสตร์มี 5 โปรแกรมวิชาคือคหกรรมศาสตร์ทั่วไป การอาหาร ผ้าและเครื่องแต่งกาย ศิลปประดิษฐ์ สิ่งทอ
3. สายวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มี 6 โปรแกรมวิชา คือ สุขศึกษา เคมีปฏิบัติ เทคโนโลยีการยาง คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีการอาหาร วิทยาการคอมพิวเตอร์
4. สายคณิตศาสตร์ มี 1 โปรแกรมวิชา คือ สถิติประยุกต์
5. สายเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มี 9 โปรแกรมวิชา คือ อิเล็กทรอนิกส์ การพิมพ์ โลหะ เทคโนโลยีเซรามิกส์ เซรามิกส์ ก่อสร้าง ไฟฟ้า ออกแบบผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรม เครื่องกล

สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มุ่งผลิตบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางด้านศิลปศาสตร์ เพื่อนำไปประกอบอาชีพในหน่วยงานของรัฐและเอกชน ซึ่งสาขาวิชาศิลปศาสตร์แบ่งออกเป็น 7 สาย (Fields of Study) แต่ละสายประกอบด้วยโปรแกรมวิชาต่าง ๆ ดังนี้

1. สายมนุษยศาสตร์ มี 4 โปรแกรมวิชา คือ ภาษาอังกฤษ ภาษาอังกฤษ วัฒนธรรมศึกษา บรรณารักษศาสตร์
2. สายสังคมศาสตร์ มี 1 โปรแกรมวิชา คือการพัฒนาชุมชน
3. สายนิเทศศาสตร์ มี 3 โปรแกรมวิชา คือ วารสารศาสตร์ และการประชาสัมพันธ์ ศิลปะการสื่อสารและการโฆษณา นิเทศศาสตร์
4. สายดนตรี และศิลปการแสดง มี 2 โปรแกรมวิชาคือ ดนตรี นาฏศิลป์ และการละคร

5. สายศิลปกรรมและศิลปะประยุกต์ มี 6 โปรแกรมวิชา คือ ภาพพิมพ์ ออกแบบนิเทศศิลป์ ออกแบบประยุกต์ศิลป์ ออกแบบพาณิชย์ศิลป์ ศิลปการพิมพ์ ศิลปกรรม
6. สายบริหารธุรกิจและการจัดการ มี 4 โปรแกรมวิชา คือ การบริหาร-ธุรกิจ การจัดการทั่วไป การจัดการสำนักงาน เศรษฐศาสตร์สหกรณ์
7. สายอุตสาหกรรมบริการมี 3 โปรแกรมวิชา คือ ภาษาอังกฤษธุรกิจ ธุรกิจการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษางานวิจัยทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ เพื่อประกอบการวิจัย เรื่อง " การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และสาขาวิชา ศิลปศาสตร์ จากวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ " ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลในด้านต่างๆ ดังมีรายละเอียด ต่อไปนี้

3.1 งานวิจัยภายในประเทศ

ในการศึกษาผลงานวิจัยภายในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลผู้สำเร็จ การศึกษา ซึ่งผู้วิจัยนำมาเสนอนี้เป็นผลงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลผู้สำเร็จ การศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ คือ

สุนิตย์ แววศักดิ์ (2522 : 64-65) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การติดตาม ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จปริญญาตรีจากวิทยาลัยครู " โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามผล การปฏิบัติงานของผู้สำเร็จปริญญาตรีจากวิทยาลัยครู ในด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ ความรู้ความสามารถพิเศษและมนุษยสัมพันธ์ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่บุคลิกภาพ ของการเป็นครู ทัศนคติต่อวิชาชีพครู กลุ่มประชากรในการวิจัย คือ ผู้สำเร็จปริญญาตรีจาก วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2518-2520 จำนวน 207 คน และ ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต จำนวน 207 คน รวม 414 คน โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เองเป็นเครื่องมือในการวิจัยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 376 ฉบับ โดยเป็นแบบสอบถาม

จากบัณฑิต 194 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.72 และจากผู้บังคับบัญชา 182 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.92 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า t (z -test) ผลการวิจัยพบว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จปริญญาตรีจากวิทยาลัยครูในทัศนะของตนเองและผู้บังคับบัญชาโดยเฉพาะแล้วอยู่ในเกณฑ์ดี ผลการปฏิบัติงานในด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ ความรู้ความสามารถพิเศษ และมนุษยสัมพันธ์ในทัศนะของตนเองและผู้บังคับบัญชามีแตกต่างกันส่วนในด้านความรู้ความสามารถ ในการปฏิบัติหน้าที่ บุคลิกภาพของการเป็นครู ทัศนคติต่อวิชาชีพครูในทัศนะของตนเองสูงกว่าผู้บังคับบัญชา

ทิพวรรณ ยิ้มสวัสดิ์ (2522 : 91-94) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การติดตามผลบัณฑิต สาขาจิตวิทยา " โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การทำงานของมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา พร้อมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรและปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน และเปรียบเทียบการประเมินผล การปฏิบัติงานของมหาบัณฑิต จากการประเมินผลตนเองและจากการประเมินโดยผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิต กลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยประกอบด้วย มหาบัณฑิต จิตวิทยาสาขาต่าง ๆ และสาขาการแนะแนว ที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สำเร็จการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2500-2520 จำนวน 468 คน และผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิต เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และทดสอบค่า t ผลการวิจัยพบว่า มหาบัณฑิตส่วนใหญ่ มีความก้าวหน้าด้านวิชาการ โดยเฉพาะการเขียนบทความทางวิชาการ ผลิตเอกสาร ตำรา งานวิจัย การเปรียบเทียบประเมินผลการปฏิบัติงาน ของมหาบัณฑิตและผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิต การประเมินผลการปฏิบัติงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับ มีความสามารถมาก ปัญหาในด้านการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิตส่วนใหญ่ ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหารและผู้ร่วมงาน ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ปัญหาเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ปัญหาด้านงบประมาณ

จันทนา แสสุวรรณ (2523 : 56-60) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การติดตามผลมหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา " โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงพัฒนาการ และการนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาของมหาบัณฑิตไปใช้ในการทำงาน ลักษณะงาน และประสิทธิภาพของงาน ความเหมาะสมของหลักสูตรและข้อเสนอแนะบางประการของมหาบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตร และการเรียนการสอนของมหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลุ่ม

ประชากรในการวิจัยคือมหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษาที่จบการศึกษา ระหว่างปี 2512-2521 จำนวน 108 คน ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็นเครื่องมือในการวิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนคิดเป็นร้อยละ 91.67 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า มหาบัณฑิตส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการสอน สังกัดภาครัฐบาล ในด้านการนำความรู้ และ ประสบการณ์จากการศึกษาไปใช้ในการปฏิบัติงาน ผลปรากฏว่า ในด้านการบริหารต่าง ๆ มหาบัณฑิตใช้ประโยชน์ปานกลาง ยกเว้นการบริหารด้านวิชาการใช้ประโยชน์มาก ในด้านการนิเทศ มหาบัณฑิตใช้ประโยชน์ปานกลางในการสอนใช้ประโยชน์มากเกือบทั้งหมด ยกเว้นการสอบภาคปฏิบัติ ในด้านการวัดผลด้านความรู้ไปใช้ประโยชน์มาก ยกเว้นการสร้าง เครื่องมือ ในการวัดผลกับการวิเคราะห์ตีความหมายการวัดผลด้านต่าง ๆ ใช้ประโยชน์ปานกลาง ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรใช้ประโยชน์มาก การใช้ความรู้ด้านมนุษยสัมพันธ์ได้ ใช้ประโยชน์มาก ผลงานทางวิชาการที่มีมากที่สุด คือ การจัดหรือร่วมจัดประชุมสัมมนาทาง วิชาการ มหาบัณฑิตเป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพมากกว่าสมาคมอื่น ๆ มีโครงการที่จะ พัฒนา วิชาชีพหลายด้าน เช่น การเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การเผยแพร่วิชาการและการ บริการ

กานดา ลือสุทธิวิบูลย์ (2523 : 62-64) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การติดตามผลการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิตทางการวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในทัศนะ ของตนเองและผู้บังคับบัญชา " โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานของ มหาบัณฑิตทางการวิจัยการศึกษานในทัศนะของตนเอง และผู้บังคับบัญชา ในด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ ความรู้ความสามารถพิเศษ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ บุคลิกภาพของนักวิจัย ทัศนคติต่อวิชาชีพ และมนุษยสัมพันธ์ ประชากรในการวิจัย คือ มหาบัณฑิตทางการวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งสำเร็จการศึกษาในปี 2517-2521 จำนวน 135 คน และผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิต จำนวน 135 คน โดยใช้ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็นเครื่องมือในการวิจัย ได้รับแบบสอบถามคืนจากมหาบัณฑิต จำนวนร้อยละ 74.81 และจากผู้บังคับบัญชา จำนวนร้อยละ 56.30 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที่ ผลการวิจัยพบว่าผลการปฏิบัติงาน ของมหาบัณฑิตในทุกด้าน คือ ความรู้ความสามารถทางวิชาการ ความรู้ความสามารถพิเศษ ความรู้ความสามารถ ในการปฏิบัติหน้าที่ บุคลิกภาพของนักวิจัย ทัศนคติต่อวิชาชีพ และ

มนุษย์สัมพันธ์ ในทัศนะของมหาดัณฑิตเองอยู่ในระดับดี และผลการปฏิบัติงานของมหาดัณฑิตใน ทัศนะของผู้บังคับบัญชา เห็นว่ามีความสามารถในการปฏิบัติงานในระดับสูงกว่า การประเมิน ของมหาดัณฑิตเอง

ศรีลักษณ์ สง่าเมือง (2525 : 85-95) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การติดตาม ผลมหาดัณฑิต สาขาวิชามนุษยศาสตร์ " โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามผลมหาดัณฑิต สาขา วิชามนุษยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการ ปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรวิธีสอนและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการปรับปรุงคุณภาพ ของผู้สำเร็จมหาดัฒิตรุ่นต่อไปให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กลุ่ม ประชากรในการวิจัยคือ มหาดัฒิตสาขาวิชามนุษยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งสำเร็จ การศึกษา ตั้งแต่ พ.ศ.2517-2523 จำนวน 468 คน ผู้บังคับบัญชา ของมหาดัฒิต จำนวน 130 คน โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็นเครื่องมือในการวิจัย ได้รับ แบบสอบถามคืนจากมหาดัฒิต จำนวน 167 ชุด คิดเป็นร้อยละ 41.75 และจากผู้บังคับบัญชา จำนวน 70 ชุด คิดเป็นร้อยละ 53.84 วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า มหาดัฒิตส่วนมากมีหน้าที่ ในการสอน หน้าที่ที่เป็นนักวิชาการ ประเภทงานวิชาการของมหาดัฒิตส่วนใหญ ได้แก่ เอกสารประกอบการสอน การเขียนบทความ เขียนตำรา งานวิจัย มหาดัฒิตส่วนใหญ่ระบุ ว่า สามารถนำความรู้และประสบการณ์ จากการศึกษาระดับปริญญาโทไปใช้ในการทำงาน ได้มาก และมีความเห็นว่า ควรปรับปรุงหลักสูตรในสาขาวิชามนุษยศาสตร์ให้มีการศึกษาด้าน ปฏิบัติควบคู่ไปกับทฤษฎีให้มากขึ้น

อรุณี สุวรรณสุขโรจน์ (2526 : 47-49) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การ ติดตามการทำงานของมหาดัฒิต สาขาโสตทัศนศึกษา บัฒิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่สำเร็จการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2507-2520 " โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความ คิดเห็นของมหาดัฒิตในการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานประชากรในการวิจัยคือมหาดัฒิต สาขาโสตทัศนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่สำเร็จการศึกษาระหว่าง ปีการศึกษา 2507- 2520 จำนวน 201 คน โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็นเครื่องมือในการวิจัยได้ รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 154 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 76.61 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า มหาดัฒิตส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ เป็นงานสอนมากกว่างานบริษัท หรืองานจัดอบรม

บริการ มีอัตราเงินเดือนระหว่าง 3,000-6,000 บาท และส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาปริญญาโท ศึกษาศาสตรบัณฑิต ส่วนมากได้นำมาใช้ในการ ปฏิบัติงานพอประมาณ ปัญหาส่วนใหญ่ในการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิตคือขาดงบประมาณในการ จัดซื้อ เครื่องมืออุปกรณ์ให้พอเพียง

มหาบัณฑิตมีความเห็นว่า สถาบันได้จัดการศึกษาอย่างเหมาะสมพอประมาณ และได้เสนอให้ปรับปรุงการสอน เน้นภาคปฏิบัติให้มากกว่าภาคทฤษฎี ใช้วิธีการสอนที่ทันสมัย จัดสรรเครื่องมืออุปกรณ์ให้เพียงพอ มีเนื้อหาตำราเรียนที่ผู้เรียนจะค้นคว้าได้มากขึ้น เพิ่ม เนื้อหาวิชาที่ก้าวหน้าทางวิชาการศึกษาศาสตรบัณฑิตวิชาว่านหลักสูตร นอกจากนี้มีข้อเสนอแนะดังนี้ คือ ควรมีการปรับปรุงภาควิชาให้ก้าวหน้าทันสมัย จัดฝึกอบรมเผยแพร่วิชาความรู้ ทั้งในรูปแบบ การจัดสัมมนา การจัดทำมีการฝึกหัดฝึกฝน หรือการเผยแพร่ข่าวสารความรู้ ในลักษณะ เอกสารเผยแพร่ เป็นศูนย์วิชาการศึกษาศาสตรบัณฑิต ให้บริการวิชาการศึกษาศาสตรบัณฑิตได้อย่าง กว้างขวาง และติดตามผลมหาบัณฑิต และนิสิตที่จบไปอย่างสม่ำเสมอ

เมธี ปิยะคุณ (2528 : 59-62) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การติดตามผล บัณฑิตศึกษาศาสตร มหาวิทาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ปีการศึกษา 2525 " โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพด้านการปฏิบัติงานของบัณฑิตศึกษา ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อการปฏิบัติงาน และการนำความรู้ไปใช้และเปรียบเทียบผลการประเมินตนเองของบัณฑิต ที่ศึกษาใน วิชาเอกต่างกัน ทั้งในด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ บุคลิกภาพ มนุษยสัมพันธ์ โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็นเครื่องมือในการวิจัย ผลปรากฏว่า บัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานด้านการสอน คิดว่าจะยึดเป็นอาชีพตลอดไป มี รายได้สูงกว่าวุฒิ ค่าใช้จ่ายในการศึกษายังไม่เป็นอุปสรรคในระหว่างที่ศึกษา และการดำเนิน ชีวิตโดยทั่วไป มีความพอใจในงานที่เป็นอยู่ เนื้อหาหลักสูตรแขนงที่ศึกษาเหมาะสมที่จะใช้ ในการปฏิบัติงานได้ กลุ่มวิชาชีพมีประโยชน์ในการปฏิบัติงานมากที่สุด มีปัญหาเรื่องขวัญและ กำลังใจในการทำงาน ในด้านการประเมินผลตนเอง เกี่ยวกับความรู้ความสามารถในการ ปฏิบัติงาน บุคลิกภาพ ทักษะติดต่อวิชาชีพและมนุษยสัมพันธ์พบว่า บัณฑิตมีความเห็นแตกต่างกัน ในด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน และด้านมนุษยสัมพันธ์ ส่วนด้านอื่นมีความเห็นไม่ แตกต่างกัน

สร้อยทอง ศิริมงคล (2529 : 125-130) ทว่าการวิจัยเรื่อง " การติดตามผลมหาบัณฑิต ปีการศึกษา 2517-2527 สาขาวิชานิติศาสตร์และการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย " โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ติดตามผลเกี่ยวกับการกระจายของมหาบัณฑิต ความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ความเหมาะสมของหลักสูตรต่อการนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ของมหาบัณฑิตกลุ่มประชากรในการวิจัย คือ มหาบัณฑิตสาขาวิชานิติศาสตร์และการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยปีการศึกษา 2517-2527 จำนวน 195 และผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิต จำนวน 195 คน โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็นเครื่องมือในการวิจัย ได้รับแบบสอบถามคืนจากมหาบัณฑิต จำนวนร้อยละ 84.10 และจากผู้บังคับบัญชา ร้อยละ 72.82 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับความสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า มหาบัณฑิตส่วนมากทำงานด้านการสอน รองลงมาคือ งานนิติศาสตร์ การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ส่วนมากเป็นการเข้าอบรมทางวิชาการภายในประเทศ ผลงานทางวิชาการส่วนใหญ่เป็นวิทยากรให้การอบรม การจัดประชุมสัมมนา และการเขียนเอกสารประกอบการสอน การประเมินความสามารถของมหาบัณฑิตในทัศนะของผู้บังคับบัญชา พบว่า ประเมินความสามารถของมหาบัณฑิตในทุก ๆ ด้าน อยู่ในระดับมาก ปัญหาในการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิตส่วนใหญ่ คือ มีงานพิเศษอื่นมากจนไม่สามารถทำงานด้านนิติศาสตร์การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาได้เต็มที่ ขาดแหล่งวิทยากรที่จะค้นคว้า ขาดเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ การบริหารหน่วยงานไม่มีประสิทธิภาพ ขาดเสรีภาพในการแสดงออกทางวิชาการ ความคิดเห็นของมหาบัณฑิตเกี่ยวกับการนำความรู้และประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาสาขาวิชาต่าง ๆ ไปใช้ในการปฏิบัติงาน มหาบัณฑิตประเมินรายวิชาส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มาก

3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ในต่างประเทศมีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาในระดับต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ทั้งในระดับปริญญาตรีและสูงกว่าระดับปริญญาตรี ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมผลการวิจัยดังกล่าวมา เสนอด้วยรายละเอียดต่อไปนี้

เกลด ชาลส์ เพรสนัล (Glade Charles Presnal 1986: 3574-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " Perceptions of Benefits of Selected Educational Experiences By Developing Country Agricultural Alumni of Oklahoma State University" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินความเหมาะสมและประสิทธิภาพของ ประสบการณ์ทางการศึกษาที่นิสิตเลือกในการเตรียมพร้อม สำหรับงานในประเทศกำลังพัฒนา ของนิสิตทางการศึกษา วิชาเกษตรกรรม แห่งมหาวิทยาลัยโอกลาโฮมาและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อกำหนดเกณฑ์สำหรับคำแนะนำ เพิ่มพูนประสบการณ์ทางการเกษตรกรรม ต่อนักเรียน นานาชาติแห่งมหาวิทยาลัยโอกลาโฮมา ประชากรในการวิจัย คือ นิสิตเก่าแห่งมหาวิทยาลัย โอกลาโฮมา แผนกวิชาเกษตรกรรมที่ประจำอยู่ในประเทศต่าง ๆ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยัง นิสิตเก่าที่อยู่ในประเทศต่าง ๆ จำนวน 412 คน ในระหว่างเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม คศ.1984 ได้รับแบบสอบถามคืนกลับมาในสิ้นปี 1984 จำนวน 130 ฉบับซึ่งเป็นแบบสอบถาม ที่สมบูรณ์ ข้อมูลที่ถามแบบสอบถาม เช่น ระดับการศึกษา ปีที่สำเร็จการศึกษา ฐานะทาง เศรษฐกิจ งานที่ทำก่อนเรียนและหลังเรียนที่มหาวิทยาลัยโอกลาโฮมา รายการข้อคำถามมี 13 รายการ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Five-Point Likert-Type) ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่และค่าเฉลี่ย ผลที่ได้รับจากการวิจัย คือ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยโอกลาโฮมา แผนกวิชาเกษตรกรรม มีความพอใจ กับประสบการณ์ทางการศึกษาที่มหาวิทยาลัยเตรียมเพื่ออาชีพสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา มี ข้อแตกต่างกันที่สังเกตได้ คือ ความช่วยเหลือกันทางด้านอาชีพระหว่างกลุ่มในด้านระดับการ ศึกษาแผนกวิชา เขตที่อยู่เดิมและกลับไปใหม่ และความแตกต่างกันของงานที่ปฏิบัติครั้งแรก และงานที่ปฏิบัติในปัจจุบัน ความแตกต่างที่เป็นที่น่าสังเกตอย่างชัดเจน คือ ระดับการศึกษาที่ เพิ่มขึ้นระหว่างงานที่ปฏิบัติครั้งแรกและงานที่ปฏิบัติในปัจจุบันของนักศึกษากลุ่ม Sub-Saharan Africans ประสบการณ์ทางการศึกษาที่เป็นประโยชน์มากในการประกอบอาชีพ คือ งานวิจัย และการทำงานในชั้นเรียนที่เป็นวิชาหลัก กลุ่มนิสิตเก่าที่ตอบแบบสอบถาม ด้านความต้องการ ความสัมพันธ์ทางการศึกษาที่มีต่อสถานการณ์ของประเทศกำลังพัฒนาและประสบการณ์ที่สามารถ ปฏิบัติได้ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่ม Sub-Saharan Africans

มานูเอล เอ็ม ปาเชคอก โมลินา (Manuel M. Pacheco-Molina 1986 : 3692-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " The Merida Master's Degree Program in

Education : A Follow-up Study Three Years After Graduation " โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาจาก Merida Program เกี่ยวกับผลประโยชน์ต่อการพัฒนาอาชีพที่เป็นผลมาจากการมีส่วนร่วมในหลักสูตรและความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อหลักสูตรและการวิจัยทางการศึกษาในสถานที่ทำงาน Merida Program เป็นการจัดโครงการเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันซึ่งพัฒนาขึ้นระหว่าง Michigan State University และ Technological ข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม คำสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลที่ได้รับจากการวิจัย คือ โครงการร่วมมือทางการศึกษาระหว่างประเทศ สามารถส่งเสริมการพัฒนาทางวิชาชีพของผู้ที่ได้รับการศึกษา ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจาก Merida Program มีความพอใจในการพัฒนาการทางวิชาชีพของตนที่เป็นผลมาจากการมีส่วนร่วมในโครงการผู้ที่สำเร็จการศึกษาเห็นว่าพวกตนมีความสำคัญ มีอิทธิพลต่อความเปลี่ยนแปลงสำคัญ ๆ ในเรื่องการศึกษาการสอนและศึกษา ณ สถานที่ทำงานของตน ผู้ที่สำเร็จการศึกษาเห็นว่าสามารถใช้ความรู้ ทักษะที่ได้จากการเรียนรู้ใน Merida Program ในการปฏิบัติงานของตนมากที่สุด การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาตามโครงการทางการศึกษาเป็นวิธีการที่ถูกต้อง เพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลในการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรว่าจัดได้เพียงพอหรือไม่ ผลที่ได้รับจากการติดตามผลสามารถเป็นแหล่งข้อมูล เกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ที่ได้เรียนมาระหว่างการศึกษ และการใช้ทักษะความรู้ในการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษา และข้อมูลที่ได้รับจากการติดตามผลสามารถเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังทางวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา และผลประโยชน์ทางวิชาชีพสำหรับการมีส่วนร่วมในโครงการทางการศึกษา

แมรี เจน กิลเบิร์ต (Mary Jane Gilbert 1986 : 2616-A) ทางการวิจัยเรื่อง " A Follow-up Study of Health and Physical Education Majors Who Graduates from the University of Arkansas at Monticello , 1975-1984." โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ รวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาประเมินผลการจัดโปรแกรมสำหรับการเตรียมโปรแกรมที่เหมาะสมในการสอนสาขาวิชาสุขภาพศึกษาต่อไป ซึ่งจะศึกษาเกี่ยวกับสถานภาพของบัณฑิต การนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาไปใช้ในการปฏิบัติงานของบัณฑิตงานที่บัณฑิตปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันและงานที่บัณฑิตมีความพึงพอใจ ประสพการณ์ที่บัณฑิตจะแนะนำและจุดเด่นและจุดด้อยของโปรแกรมที่จัดให้ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อคำถาม 177 รายการ เครื่องมือนี้พัฒนาโดย ดร.จอห์น ซี แมคโดนัลด์ (Dr. John C. Mc Donald) ได้รับความตอบกลับจากบัณฑิต จำนวน 251 ราย ผลที่ได้รับจากการวิจัยคือ บัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานด้านการสอน การเตรียมตัว บัณฑิตให้พร้อมด้วยการทำงานของสถาบันนั้น มีประสิทธิภาพพอเพียงแล้ว สิ่งที่บัณฑิตพึงพอใจมากที่สุดเมื่อศึกษาอยู่ในสถาบันแห่งนี้ คือ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักศึกษาด้วยกันและความสามารถในการสอนของอาจารย์ สิ่งที่บัณฑิตเห็นว่าเป็นจุดอ่อนของการจัดการด้านการเรียน การสอน ในสาขาวิชานี้ คือ เครื่องมืออุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการเรียนการสอน บริการจัดหางาน และการให้คำปรึกษา นอกจากนี้บัณฑิตยังให้ข้อเสนอแนะว่าสถาบันควรปรับปรุงการเรียนการสอน ในสาขาวิชานี้คือ เครื่องมืออุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการเรียนการสอน บริการจัดหางานและการให้คำปรึกษา นอกจากนี้บัณฑิตยังให้ข้อเสนอแนะว่าสถาบันควรปรับปรุงการเรียนการสอน ด้านทฤษฎี โดยปรับให้สอดคล้องกับสภาพการสอนและการทำงานที่เป็นจริง เมื่อพวกเขาต้องออกไปทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว

ดอนัลด์ โรเบิร์ต ไฮส์บูท (Donald Robert Heibuth 1986:128-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " A Follow-up Study of 1974-1984 Psychology Baccalaureate Degree Graduates from a Selected Institution for the Purpose of Program Evaluation " โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสำเร็จจากการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับการพัฒนาด้านอาชีพ การบริหาร การสอน หลักสูตรและการเตรียมบัณฑิตที่จะจบการศึกษา ประชากรในการวิจัย คือ บัณฑิตที่จบการศึกษาจากสาขาจิตวิทยาของ Morningside College, Sioux City, Iowa ระหว่างปี 1974-1984 ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลด้านการประกอบอาชีพ และประเมินความสำเร็จของแผนการจัดการเรียนการสอน สาขาจิตวิทยาของสถาบัน โดยมุ่งที่ความสามารถในการทำงานของบัณฑิต เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสอบถาม จำนวน 41 ข้อคำถามผลที่ได้รับจากการวิจัยคือการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ นักศึกษามีความพร้อม และความสามารถในการทำงานประสบผลสำเร็จสูง เหตุผลสำคัญที่ทำให้แผนการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชานี้ ประสบความสำเร็จคือการสอนและความรับผิดชอบอย่างเข้มงวดกวดขันของสถาบันที่มีต่อนักศึกษา

แพทริเชีย แอน วิลแมนน์ ลินเดน (Patricia Ann Wilmann Linden 1986:2129-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "A Follow-up Study of Graduates of the

Competency Based Teacher Education Program in the University Without Walls at Loretto Heights College " โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ อธิบาย และประเมินโปรแกรมของ University Without Walls Competency Based Teacher Education (UWW/CBTE) แห่ง Loretto Heights College ใน เคนเวอร์ โคลราโด โดยใช้วิธีการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา 3 ด้าน คือ ความเห็นของผู้สำเร็จ การศึกษาเกี่ยวกับจุดเด่นและจุดด้อยของโปรแกรม และในแนวทางที่ต้องการในรูปแบบที่ศึกษา ข้อมูลทางประชากรและสายงานทางอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา รวมทั้งประสบการณ์ที่ได้รับ จากสถานศึกษา แผนการเรียนในอนาคต ความมุ่งหวังทางอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา ข้อมูลที่ ได้รับรวบรวมจากแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ และการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ ผลที่ได้รับจาก การวิจัย คือ นักศึกษาที่เข้าเรียนในโปรแกรม UWW/CBTE เป็นผู้หญิง ผิวขาวมาใช้เชื้อชาติ เข้าเรียนในสถาบันนี้ 4 ภาคการศึกษา มีความสนใจในโปรแกรม เพราะ มีลักษณะเด่นของ ตัวเองและได้เป็นครูหลังจากที่สำเร็จการศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาระเบินความพร้อมในการ สอนของตนในระดับสูง คาดตอบส่วนใหญ่ว่าถึงเนื้อหาหลักสูตรในแแต่ที่ดีที่สุดและดีมาก ผู้มีส่วน ร่วมกว่าร้อยละ 94 ในการศึกษาคั้งนี้ให้เกรดหรือสำหรับโปรแกรมเปรียบเทียบกับจากการ หยั่งเสียงของครูระดับชาติเพียงร้อยละ 49 ผู้สำเร็จการศึกษาระเบิน UWW/CBTE ไม่น้อย กว่าร้อยละ 89 พอใจ หรือพอใจมากต่อกระบวนการต่าง ๆ ที่ใช้ในโปรแกรม นักศึกษามี ความต้องการให้การจัดโปรแกรม มีความชัดเจนมากขึ้นกว่าเดิม และมีการทำรายงานน้อย ความเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา ในเรื่องสถานภาพทางอาชีพเพิ่มขึ้น ตั้งแต่เข้าเรียนตาม โปรแกรม UWW/CBTE และคาดว่าจะสามารถดำเนินการสอนที่มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นต่อไป ความคาดหวังของผู้สำเร็จการศึกษาต่อการสอน เพิ่มขึ้นตั้งแต่เข้าเรียนตามโปรแกรม และมีความหวังที่จะเพิ่มขึ้นไปอีกในอนาคต ผู้สำเร็จการศึกษาร้อยละ 80 มีความเห็นว่าตนจะอยู่ใน แวดวงของการศึกษาต่อไป

เอลเลน สเปนรี่ คริบส์ แมคโดนัลด์ (Ellen Sperry Cripps Macdonald 1986 : 445-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " Assesment of Preparation As A. Professional : A Follow-Up Study of Michigan State University's 1978-79 and 1982-83 College of Human Ecology Baccalaureate Graduates." โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เปรียบเทียบความเพียงพอ

ของความพร้อมต่อตำแหน่งทางอาชีพที่สัมพันธ์กับสถานะการจ้างงาน ชนิดของงาน กิจกรรมการทำงานเบื้องต้น การศึกษาชั้นสูง รายได้แผนกวิชาและปีที่สามารถการศึกษา ศึกษาความคิดรวบยอดทางนิเวศวิทยามนุษย์ที่นักศึกษาจบหลักสูตรไปนานาเข้าทำให้เกิดประโยชน์ และเพื่อการประเมินหลักสูตรของ College of Human Ecology ในการดำเนินการวิจัย ใช้แบบสอบถามที่ปรับปรุงจากแหล่งต่าง ๆ เช่น Educational Testing Service , American College Testing Service, และ National Center for Higher Education Management System ประชากรที่เข้าในการวิจัยคือ บัณฑิตที่จบการศึกษาจาก College of Human Ecology ปี 1978-79 ทุกคน และปี 1982-83 เหตุผลที่เลือกบัณฑิตปี 1978-79 เพราะต้องการศึกษาประเมินความสามารถความพร้อมในการทำงาน และประสบการณ์ทางการศึกษา เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสอบถาม รวบรวมข้อมูลคืนโดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งคืนทางไปรษณีย์ ค่าสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Analysis of Variance) ผลการวิจัยที่ได้ คือ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างแผนกของนักศึกษานำด้าน แผนกวิชา ชนิดของงาน งานที่ปฏิบัติในครั้งแรก กิจกรรมทางนิเวศวิทยา รายได้ ความคิดเห็นของบัณฑิต เกี่ยวกับความพร้อมต่อตำแหน่งหน้าที่ การงาน ผลที่ได้จากการศึกษานำเข้าเพื่อปรับปรุงคณะ และความรู้ของผู้บริหารเกี่ยวกับประโยชน์ของโปรแกรม และนำเข้าในการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรในอนาคตของวิทยาลัยที่จะจัดให้มีแบบสอบถามในลักษณะเช่นนี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐาน สำหรับการศึกษเปรียบเทียบในอนาคต นอกจากนี้ผลและวิธีการอาจจะมีประโยชน์ต่อมนุษยนิเวศวิทยาสาขาอื่น ๆ สถาบันการพัฒนาศรษฐกิจในครัวเรือนและการประเมินผลโปรแกรม

มูฮัมหมัด ชาฟิค (Muhammad Shafiq 1987 : 3949-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " A Follow-Up Study of Agriculture Education Graduates at the University of Agriculture, Faisalabad, Pakistan " โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อติดตามผลบัณฑิตของมหาวิทยาลัยเกษตรกรรม ไซลาบาด ประเทศปากีสถาน ในแผนกวิชาเกษตรกรรม ในด้านต่าง ๆ คือ สถานภาพของบัณฑิต บัณฑิตที่มีอิทธิพลต่อ การตัดสินใจทางอาชีพของบัณฑิต ความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับจุดเด่นและจุดด้อย ของโปรแกรมการเรียนการสอนความเข้าใจของบัณฑิตต่อทักษะของผู้อื่นเกี่ยวกับโปรแกรมการเรียนการสอนและตรวจสอบความสำเร็จของบัณฑิต ประชากรในการวิจัย คือ บัณฑิตแผนกวิชาเกษตรกรรม จำนวน

208 คน มีบัณฑิตที่สามารถจะสำรวจได้จำนวน 148 คน ใช้บัณฑิตจำนวน 10 คน ในการทดลองทำแบบสอบถามก่อนที่จะทำการสำรวจจากบัณฑิตทั้งหมด ใต้รับแบบสอบถามคืนกลับจากบัณฑิต จำนวน 110 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่า crosstabs and analysis of variance ผลที่ได้รับจากการวิจัยคือ มีบัณฑิตร้อยละ 9 ที่มีอาชีพเป็นครูในขณะที่ทำการศึกษาติดตามผล บัณฑิตร้อยละ 11 เคยเป็นครูสอนและลาออกแล้ว บัณฑิตร้อยละ 80 ไม่เคยสอน ภูมิหลังทางครอบครัวเกษตรกรรมและสถานภาพสมรสไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญต่อประสบการณ์การสอน ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการตัดสินใจของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อการเป็นครูหรือออกจากอาชีพครู คือ การไม่ได้รับการสนับสนุนที่พอเพียง ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ไม่ประกอบอาชีพครูคือเงินเดือนไม่พอเพียง บัณฑิตจำนวนร้อยละ 40 เห็นว่า ความพร้อมของบัณฑิตต่องานในปัจจุบันอยู่ในระดับดีหรือดีมาก บัณฑิตจำนวนร้อยละ 47.6 เห็นว่า บัณฑิตมีความพร้อมต่องานในปัจจุบันอยู่ในระดับพอ ๆ กัน ผู้ตอบส่วนใหญ่มองเห็นว่าการอุปถัมภ์ของบัณฑิตที่ดี ฟังพอใจต่อโปรแกรมการเรียนการสอน

กลอเรีย นาทาลี เทอร์เนอร์ แมคคอร์เกิล (Gloria Natalie Turner McCorkle 1987 : 2419-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " A Follow-Up Study Of The 1980 Graduates Of The Chicago Urban Skills Institute" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความเข้าใจของนักศึกษาสำเร็จการศึกษาจาก Chicago Urban Skills Institute ในด้านหลักสูตรตามการรับรู้ของนักศึกษาเอง ซึ่งประกอบด้วย 2 หลักสูตร คือ The General Educational Development Program หรือ The Adult High School Program การศึกษาไม่มีตัวแปรที่ศึกษาเช่น เชื้อชาติ เพศ ชาติพันธุ์ และอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม วัตถุประสงค์ประการต่อไปคือ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ จากการสอบถามมาปรับปรุงเสริมสร้างให้สถาบันในการจัดโครงการทางการศึกษาประชากรในการวิจัย คือ ผู้ที่สำเร็จการศึกษา ในปี ค.ศ.1980 จำนวน 1 ใน 13 ของนักศึกษาจาก The Chicago Urban Skills Institute แบบสอบถามในการวิจัยเป็นแบบ Ex-Post-Facto Study เป็นการศึกษาที่ตรวจสอบความเข้าใจที่เกิดขึ้นภายหลังสำเร็จหลักสูตรไปแล้ว 1 ปี ใต้รับแบบสอบถามกลับคืนมา เป็นฉบับที่สมบูรณ์ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวน 189 ชุด ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (The Likert-type Scale) และข้อคำถามชนิดปลายเปิด (The Open-Ended Type) เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นที่มีผลต่อทุก ๆ ด้าน และ

ทดสอบความแตกต่างของข้อมูลด้วยวิธีการ Mann Whitney U. Test ระดับความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ผลของการวิจัยที่ได้รับจากแหล่งข้อมูล ทั้งข้อคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่าและข้อคำถามแบบปลายเปิด สรุปได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามชายหญิงมีความที่มียอายุมากกว่า 22 ปี เห็นว่าการศึกษาของ The General Educational Development Program มีผลต่อการดำรงชีพมากกว่าผู้ตอบกลุ่มอื่น ๆ สำหรับผู้ตอบรายอื่นจำนวนมากเห็นว่าหลักสูตรของทั้ง 2 โปรแกรมไม่แตกต่างกัน

พอล วี อังเกอร์ (Paul V. Unger 1987 : 2560-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " A National Follow-Up Study of Doctoral Graduates who Participated in the Vocational Education Leadership Development Program Under The Education Professions Development Act, Part F, Section 552 (1970-1981) " โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกในโครงการพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาระดับอาชีพ ภายใต้กฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา เกี่ยวกับความก้าวหน้าทางอาชีพภายหลังสำเร็จการศึกษา ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย EPDA วัตถุประสงค์ของโปรแกรม คงความสำคัญที่จะปฏิบัติตามในบทบาทปัจจุบันของนักศึกษาหรือไม่ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของกิจกรรมการพัฒนากฎหมาย EPDA 7 ประการ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางอาชีพของนักศึกษาระดับปริญญาโท การวิจัย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน เกี่ยวกับการบริหาร การนิเทศ การให้ความรู้ การวิจัย การพัฒนาหลักสูตร และอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการวิจัย วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 626 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 78 ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ผลของการวิจัยที่ได้รับ คือ ผู้ที่จบการศึกษาส่วนมากเป็นผู้บริหารร้อยละ 45 เป็นผู้สอนร้อยละ 32 เป็นผู้อำนวยการร้อยละ 2 นักวิจัยร้อยละ 1 ผู้พัฒนาหลักสูตรร้อยละ 8 ผู้ที่จบการศึกษาออกไปมีความก้าวหน้าในทุกอาชีพ ผู้ที่จบการศึกษาเห็นด้วยว่า วัตถุประสงค์ของกฎหมาย EPDA เกี่ยวข้องกับทักษะและความสามารถรายบุคคล การปฏิบัติและประโยชน์ของการวิจัย ความรู้ทางการศึกษาวิชาชีพ การบริหารการศึกษาวิชาชีพ และการวางแผนโปรแกรมการประเมินผลบรรลุผลสำเร็จและเป็นความสามารถที่สำคัญสำหรับดำเนินหน้าที่ในปัจจุบัน โดยทั่วไปไม่ได้ตัดสินใจเกี่ยวกับการบรรลุความสำเร็จและความสำคัญของวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการทำงานของประชากรที่มีความต้องการพิเศษ ในด้าน

กิจกรรมพัฒนาผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นว่าการศึกษาระดับมัธยมศึกษา การจัดการประชุมสัมมนา และการวิจัยแบบแสดงความคิดเห็นเป็นประโยชน์มากในการสนับสนุนเพื่อพัฒนาการทางอาชีพของพวกตน ความเห็นของผู้จบการศึกษาชี้ให้เห็นว่ากฎหมาย EPDA ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ถึง 5 ใน 6 ของขอบเขตที่ทำการศึกษา

ดักลาส เอเดรียน โกอิ่งส์ (Douglas Adrean Goings 1980 : 1633-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " A Study to Determine The Education Requirement for Entry Level Office Occupations Workers Based An A Follow-Up Study of McNeese State University Office Administration Graduates and their Entry-Level Employers From 1970-1984 " โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรการฝึกอบรมการบริหารงานสำนักงานของ McNeese State University ว่ามีความสัมพันธ์กับประสบการณ์การทำงานของบัณฑิตหรือไม่ โดยศึกษา 2 ด้าน คือ ประสบการณ์การทำงานของบัณฑิตที่ทำงานในสำนักงานและความคิดเห็นของผู้ว่าจ้างบัณฑิต ดำเนินการวิจัยโดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ถึงบัณฑิต จำนวน 127 ราย ชั่งการติดตามทางไปรษณีย์ 3 ครั้ง ทำให้ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 94 ชุด คิดเป็นร้อยละ 74 และส่งแบบสอบถามถึงผู้ว่าจ้างบัณฑิต จำนวน 70 ราย พร้อมกับการติดตามทางไปรษณีย์ 2 ครั้ง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 46 ชุด คิดเป็นร้อยละ 66 วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง ของไฟรด์แมน (Friedman two-way ANOVA) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Spearman Rank Order Correlation) ผลการวิจัยที่ได้รับ คือ บัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนร้อยละ 90 ทำงานในสำนักงาน หลังจากสำเร็จการศึกษา และร้อยละ 57 ของบัณฑิตเหล่านั้นทำงานเป็นเลขานุการ เมื่อเข้าสู่การทำงานในครั้งแรก บัณฑิตส่วนใหญ่และนายจ้างของบัณฑิตเห็นด้วยว่าแนวความคิดที่รวมเข้าไว้ในหลักสูตรเหมาะสมกับการเตรียมตัวเป็นผู้ทำงาน ในสำนักงาน ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 ฝ่าย คือบัณฑิตและผู้ว่าจ้างเกี่ยวกับการรวมแนวความคิดเข้าไว้ในหลักสูตร ปัจจุบัน ความต้องการ ความชำนาญด้านอุปกรณ์สำนักงานต่าง ๆ เมื่อเข้าสู่การทำงาน และองค์ประกอบพื้นฐานสำหรับงานในสำนักงาน บราคว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 วิชาขวเลขมีความสำคัญเป็นอันดับแรกในการเข้าทำงานในสำนักงาน ซึ่งเป็นจำนวนที่มาจากผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นบัณฑิตจำนวนร้อยละ 51

ผลสรุปจากการวิจัยครั้งนี้ที่สำคัญมากคือการบริหารงานสำนักงาน ยังคงเป็นหลักสูตรที่มีต่อไปได้ สำหรับผู้มีอาชีพในสำนักงาน วิชาขวเลขยังคงมีความสำคัญ เพื่อช่วยย้่าบัณฑิตหางานทำในสำนักงานได้ หลักสูตรการบริหารงานสำนักงานเหมาะสม สำหรับการเตรียมตัวของผู้ที่จะเข้าทำงานภายในสำนักงาน หลักสูตรบริหารงานสำนักงานจัดได้พอเพียง สำหรับเตรียมบัณฑิตเข้าสู่ตำแหน่งอาชีพในสำนักงาน

แอนโทนี่ โจเซฟ ชลาปอว์สกี (Anthony Joseph Chlapowski 1988 : 1996-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " A Fifteen-Year Follow-Up Study of Master's Degree Graduates From The Department of Vocational Education At The University of Wyoming " โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ สํารวจผู้ที่จบการศึกษามหาบัณฑิต จากแผนกอาชีวศึกษา คณะครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยไวโอมิง ว่ามีความเข้าใจเกี่ยวกับคุณสมบัติของการเตรียมตัวในมหาวิทยาลัยอย่างไร เพื่อจัดหาข้อมูลในการกำหนดการตัดสินใจเพื่อปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรมหาบัณฑิตให้ทันสมัยขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยย้่าค่า t-test เปรียบเทียบเนื้อหาของหลักสูตรกับเครื่องมือแบบสอบถามที่ส่งไปยังผู้ตอบ ซึ่งสำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิตระหว่างปี ค.ศ.1971-1985 ผลที่ได้รับจากการวิจัย คือมหาบัณฑิตที่จบการศึกษาจากแผนกอาชีวศึกษาของมหาวิทยาลัยไวโอมิง ระหว่าง ปีการศึกษา 1971-1985 มีความพอใจกับประสบการณ์ทางการศึกษาที่ได้รับมากที่สุด หลักสูตรมหาบัณฑิตแผนกอาชีวศึกษามีการเตรียมโดยคำนึงถึงความเข้าใจพื้นฐานของบัณฑิต มหาบัณฑิตแผนกอาชีวศึกษา สาขาวิชาการเกษตรให้คำตอบเกี่ยวกับการประเมินผล ตลอดจนการสำรวจได้สูงกว่าผู้ตอบแบบสอบถามสาขาอื่น ๆ มหาบัณฑิตที่ตอบแบบสอบถามทุกรายปีมีความเห็นเหมือนกันว่าเครื่องอํานวยความสะดวกทางกายภาพเป็นสิ่งสำคัญ แต่จัดได้ไม่เพียงพอ ความสัมพันธ์กับชุมชนของมหาบัณฑิตทุกสาขาอยู่ในระดับต่ำ ยกเว้นมหาบัณฑิตทางสาขาวิชาการเกษตรที่มีความสัมพันธ์กับชุมชนในระดับสูงกว่า ซึ่งข้อสรุปที่อยู่ในการสำรวจขอบเขตที่เกี่ยวข้องกับการแสดงทักษะระหว่างบุคคลในวิชาชีพ มหาบัณฑิตทุกสาขายกเว้นสาขาวิชาการเกษตร แสดงความพอใจในการติดต่อกับมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่องหลังจกสำเร็จหลักสูตร

สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยภายในประเทศ ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับ การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาด้านต่าง ๆ ซึ่งมีผู้ทำการวิจัยไว้นั้นเป็นประโยชน์ และ เกี่ยวข้องกับการวิจัยที่กำลังศึกษาครั้งนี้ สรุปได้ คือ การวิจัยทั้งหมดที่ มุ่งเน้นถึงการสำรวจ ความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาต่อการนำความรู้จากการศึกษาไปใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่ง สอดคล้องกับความหมายของการติดตามผลที่นักการศึกษาต่าง ๆ ได้ให้คำนิยามไว้อย่างชัดเจน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นแบบสอบถาม ซึ่งเป็นวิธีการที่เหมาะสม กับงานวิจัย ดังกล่าว เนื่องจากกลุ่มประชากรกระจายอยู่ตามที่ต่าง ๆ ทั่วไป และข้อคำถามที่ระบุ ไว้จะครอบคลุมถึงเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องระหว่างความรู้กับผู้สำเร็จการศึกษาด้านความ รู้ความสามารถทางวิชาการ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน บุคลิกภาพ ทักษะติดต่อ วิชาชีพ และด้านมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งงานวิจัยบางเรื่องได้มีการสอบถามความคิดเห็นผู้บังคับบัญชา ของผู้ที่สำเร็จการศึกษา เพื่อการประเมินผลและเปรียบเทียบด้วย สำหรับผลการวิจัยจากที่ได้ ทำการศึกษามาแล้วนั้น ปรากฏว่าผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติงานตรงกับความรู้ที่ได้ศึกษา และเห็นว่าความรู้ที่ได้ศึกษาเป็นประโยชน์มากต่อการนำไปปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิต การ ประเมินผลตนเองในด้านต่าง ๆ ก็ปรากฏว่าอยู่ในเกณฑ์ดี รวมทั้งผู้บังคับบัญชามีความพอใจ ในผลงานของผู้สำเร็จการศึกษา จะเห็นได้ว่าการติดตามผลมีความจำเป็นที่จะทำทำให้ได้ ทราบถึงความสำเร็จในการจัดการศึกษาของสถาบัน และความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของผู้ ที่จบการศึกษา

การศึกษางานวิจัยต่างประเทศสรุปผลการศึกษาคือส่วนใหญ่เป็นการศึกษา ติดตามผลเกี่ยวกับด้านหลักสูตร เพื่อจะได้นำข้อมูล และข้อเสนอแนะมาปรับปรุงหลักสูตรการ เรียนการสอนให้ทันสมัย เหมาะสมกับสภาพเหตุการณ์และความต้องการของสังคม นอกจากนี้ ยังเป็นการติดตามผลในด้านการประกอบอาชีพเพื่อศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงาน ทั้งที่เกี่ยวกับ ผู้บังคับบัญชาและตัวของผู้จบการศึกษาเอง รวมทั้งศึกษาข้อเสนอแนะของผู้ที่จบการศึกษาใน การที่จะปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยเหมาะสมกับสภาพสังคมต่อไป

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษางานวิจัยภายในประเทศและต่างประเทศ ในเรื่อง การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา จะเห็นว่ามีความจำเป็นต่อการสำรวจ และการศึกษา เพื่อการวิจัยเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ

1. สามารถที่จะศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่สำเร็จการศึกษาต่อการนำความรู้ไปพัฒนาทักษะความสามารถของตนในงานที่ปฏิบัติและการดำเนินชีวิตทั่วไปอย่างมีคุณภาพ
2. ประมวลความคิดเห็นข้อเสนอแนะของผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานต่อพฤติกรรมในทางปฏิบัติของผู้สำเร็จการศึกษา อันจะมีผลต่อการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตร เพื่อการผลิตบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ
3. สถาบันการศึกษามีความสำคัญต่อการผลิตและพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ฉะนั้น การติดตามผลดังกล่าวจึงส่งผลโดยตรงต่อสถาบันที่จะพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน การจัดหลักสูตรให้เหมาะสมและทันเหตุการณ์อยู่เสมอ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย